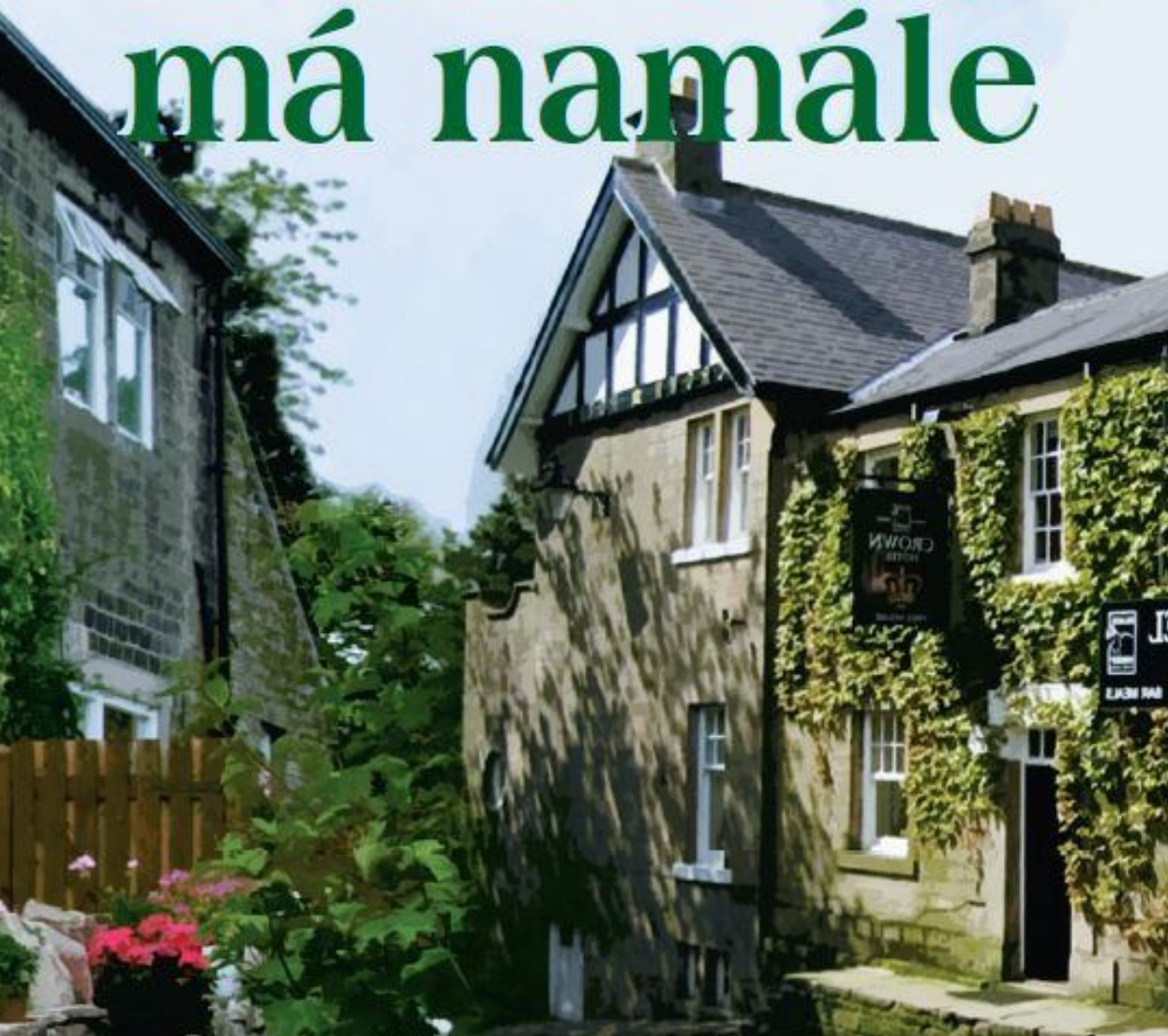

**Zvěrolékař
má námále**

**James
Herriot**

1. KAPITOLA

Stetoskop přenášel do naslouchátek vlny tlumeně dunivého vrčení a na mne padlo s jednoznačnou a nepříjemnou jasností poznání, že tohle je pravděpodobně největší pes, jakého jsem kdy v životě viděl. Podle mých nemnohých zkušeností bývali někteří irští vlkodavové nepochybně větší a pár mastifů mělo možná širší hrudní koš, ale co do pouhopouhé brutto váhy byl tenhle jednička. Jmenoval se Clancy.

Pro irského psa to bylo dobré jméno a Joe Mulligan byl Ir jak se sluší a patří, navzdory mnoha létům stráveným v Yorkshiru. Joe ho přivedl odpoledne do ordinace, a když se ta obrovská chlupatina valila chodbou a úplně ji ucpala, vzpomněl jsem si, kolikrát jsem ho viděl na pastvinách kolem Darrowby. Skotačivě pozornosti drobnějších zvířat toleroval vždycky s dobromyslností velikána. Vypadal vlídně a přátelsky.

Ale teď duněl ten gigantický hrudník zlověstně jako vzdálené bubnování v podzemní jeskyni, naslouchátko stetoskopu nadskakující na žebrech přenášelo čím dál tím halasnější vrčení a pysky nad obrovskými zuby se chvěly, jakoby dotýkány laskajícím vánkem. A v tu chvíli jsem si uvědomil, že Clancy je nejenom ukrutně velký pes, ale také že já ve své poloze – vkleče na zemi s pravým uchem několik centimetrů od jeho tlamy – jsem bezbřezě napadnutelný a zranitelný.

Postavil jsem se, a když jsem pouštěl stetoskop do kapsy, pes po mně vrhl studený pohled – úkosem, aniž hnul hlavou, a v jeho nehybnosti byla mrazivá hrozba.

V podstatě mi nevadilo, když si po mně moji pacienti chňapli, ale nabyl jsem přesvědčení, že tenhle by nechňapl. Kdyby si něco začal, bylo by to určitě mnohem velkorysejší než chňapnutí.

Ustoupil jsem o krok. „Jaképak jste říkal, že má příznaky, pane Mulligane?“

„Cože?“ Joe si přiložil k uchu kornout dlaně. Zhluboka jsem se nadechl. „Cože mu je?“ zařval jsem.

Stařík se na mne podíval zpod vodorovně nasazené bavlněné čepice s naprostým neporozuměním. Popotáhl vlněnou šálu zavázanou těsně nad ohryzkiem a fajfka vyrůstající z přesného středu úst zabafala nechápavé modré kroužky dýmu.

Vzpomněl jsem si na něco z Clancyho anamnézy, přisunul jsem se až k panu Mulliganovi a z plna hrdla jsem na něj zahulákal. „Zvrací!“

Odpověď byla okamžitá. Joe se s velkou úlevou usmál a vyjmul dýmku z úst. „A to jo, pane doktor, to von zvrací. Furt zvrací.“ Očividně se ocitl na známé půdě.

V průběhu minulých let jsme Clancyho ošetřovali dlouhodobě a všestranně. Hned ten první den, kdy jsem přijel do Darrowby před dvěma lety, mi Siegfried řekl, že to muhle psu, kterého popsal jako křížence airdala s oslem, v podstatě nic není, ale nekontrolovatelná vášeň ho pudí, aby sežral veškeré svinstvo, jež se mu namane do cesty životem, a to má své zákonité a nevyhnutelné důsledky. Pravidelně jsme mu podávali velké lahvičky vizmutu a různé směsi živočišného uhlí. Siegfried mi také pověděl, že když se Clancy nudí, podá si Joea, občas ho povalí na zem a hraje si s ním jako s myškou, jen tak pro potěšení. Jeho pán ho však miloval.

Hryzající svědomí mě napomínalo, že bych psa měl podrobit úplné prohlídce. Například bych mu měl změřit teplotu. K tomu stačilo chytit ho za ocas, zdvihnout ho a zasunout teploměr do konečnicku. Pes obrátil hlavu a upřený pohled se střetl s mýma očima. Znovu jsem zaslechl basové dunění a horní pysk se na zlomek vteřiny pokrčil a odhalil lesklou bělost chrupu.

„Ano, ano, to je v pořádku, pane Mulligane,“ řekl jsem rychle. „Přinesu vám tu lahvičku jako obyčejně.“

V přípravně léků jsem pod přihrádkami s řadami lahviček s latinskými jmenovkami a zabroušenými zátkami namíchal nálev a nalil jej do púllitrovky, zazátkoval, nalepil jmenovku a napsal návod k upotřebení. Joe vypadal spokojeně, když ukládal známý bílý lék do kapsy, ale když se chystal k odchodu, znovu se ve mně probudilo svědomí. Pes vypadal dobře, ale možná že bych se na něj přece jen měl podívat.

„Přijďte s ním ve čtvrtek odpoledne ve dvě hodiny,“ zavřískal jsem do staříkova ucha. „A prosím vás, přijďte pokud možno přesně, dnes jste se zpozdil.“

Díval jsem se za panem Mulliganem, který odcházel dolů ulicí, provázen svou dýmkou, z níž se vznášely pravidelné obláčky kouře, jako by pan Mulligan byl odjíždějící lokomotiva. Za ním se valil Clancy, ztělesněný masiv klidu. S hustým hnědým kudrnatým kožichem skutečně vypadal jako obrovský airdal.

Zadumal jsem se. Čtvrtek odpoledne – to byl můj volný půlden a ve dvě hodiny budu pravděpodobně v brawtonském biografu na odpoledním představení.

Následující páteční ráno seděl Siegfried za svým psacím stolem a rozepisoval dopolední pochůzky. Načmáral na papír seznam návštěv, vytrhl jej z bloku a podal mi ho.

„Tady to máš, Jamesi, tohle tě zabaví až do oběda, abys nepropadl nějaké neřesti.“ Vtom si všiml záznamu z předchozího dne a obrátil se k mladšímu bratrovi, zaměstnanému jako každé ráno tím, že prohrabával oheň v krbu.

„Tristane, tady vidím, že tu byl včera odpoledne Joe Mulligan se svým psem a že jsi ho ošetřil. Co jsi o něm soudil?“

Tristan postavil vědro s uhlím. „Ale, dal jsem mu trochu toho vizmutového roztoku.“

„Dobře, ale co jsi zjistil při prohlídce pacienta?“

„Počkej, já si vzpomenu.“ Tristan si mnul bradu. „Vlastně vypadal velmi živě – popravdě řečeno, byl v dobré kondici.“

„Opravdu, a to je všechno?“

„Ano... ano, myslím, myslím, že ano.“

Siegfried se obrátil ke mně. „A co tomu říkáš ty, Jameši?“ Prohlížel jsi psa předchozí den. Co jsi zjistil ty?“

„Bylo to, abych tak řekl, trochu obtížné. Ten pes je velký jako slon a má v sobě něco neupřímného. Zdálo se mi, že čeká na příležitost, aby se na mne vrhl, a držel ho jenom starý Joe. Obávám se, že jsem ho nemohl podrobně vyšetřit, ale měl jsem stejný dojem jako Tristan – zdálo se mi, že je v dobré kondici.“

Siegfried položil znaveným gestem blok. V noci mu osud ušetřil několik ran, takových, které si schovává speciálně pro zvěrolékaře – pokaždé když usnul, vzbudila ho naléhavá návštěva. Byl vytažen z postele v jednu hodinu po půlnoci a hned potom v šest hodin ráno a plameny jeho bytosti plápolaly pro tuto chvíli jen ztlumeně.

Přešel si dlaní přes oči. „Pomoz pánbůh! Ty jsi, Jameši, zvěrolékař s dvouletou praxí, a ty, Tristane, student v posledním ročníku, a ani jeden z vás mi nedokáže přijít s něčím lepším než s frází ‚ve velmi dobré kondici‘. To je zatraceně málo! Stěží bychom to mohli nazvat klinickým nálezem. Když sem přijde jakékoli zvíře, předpokládám, že zjistíte tep, teplotu a jak dýchá. Že proklepete hrudník a dokonale prohmatáte břicho. Že mu otevřete tlamu a vyšetříte dásně a dutinu ústní. Že vyšetříte pokožku a pružnost kůže. Že ho vycévkujete, a pokud je nutné, vyšetříte moč.“

„Správně,“ řekl jsem.

„Jo,“ řekl Tristan.

Můj partner povstal ze židle. „Stanovil jsi datum příští návštěvy?“

„Ovšemže ano.“ Tristan vytáhl z kapsy balíček cigaret. „Na pondělí. A protože pan Mulligan chodí vždycky pozdě, slíbil jsem, že se na psa podíváme večer u něho doma.“

„Aha.“ Siegfried si poznamenal datum do bloku a náhle vzhlédl. „Není to ten večer, co jedeš s Jamesem na schůzi mladých zemědělců?“

Mladík zadýmal z cigarety. „Ano, souhlasí. Seznámení s mladými zákazníky a navázání přátelských vztahů je pro nás i pro naši praxi prospěšné.“

„Výborně, podívám se na toho psa sám,“ pravil Siegfried kráčeje ke dveřím.

Příští úterý jsem s jistotou čekal, že Siegfried se zmíní o Mulliganově psu, i kdyby jen poukázal na účelnost důkladného vyšetření. Byl však zticha.

A náhodou se přihodilo, že jsem na tržišti potkal Joea, klopytajícího po dláždění s Clancym v patách.

Šel jsem k němu a zařval jsem mu do ucha: „Jak se daří vašemu psu?“

Pan Mulligan vyjmul dýmku z úst a usmál se svým pomalým přátelským úsměvem. „Dobře, pane doktore, docela dobře. Porád kapku zvrací, ale ne kór moc.“

„Tak vám ho dal pan Farnon do pořádku, vidíte?“

„Jó, máme vod něj zase tu bílou meducínu. Je to fajnová meducína, pane doktor, moc fajnová.“

„Ano, já vím,“ řekl jsem. „A nic jiného nezjistil, když ho prohlížel?“

Joe si ucucl z dýmečky. „To né, to vůbec né. Pan Farnon je moc šikovnej doktor – eště sem neviděl tak rychlýho člověka, to sem teda neviděl.“

„Jak to?“

„Za tři minuty věděl všecko, jen za tři minuty!“

Znělo mi to záhadně. „Za tři minuty?“

„Ano,“ stvrdil pan Mulligan pevným hlasem. „Ani vo chlup víc.“

„Úžasné. A copak se stalo?“

Joe vyklepal dýmku o podpatek, beze spěchu otevřel nožík a začal dloubat popel a cpát do pěnovky jakousi zlověstnou černou míchanicí. „No, jak bych vám to povědíl. Pan Farnon je strašně rychlej člověk a tenkrát večír bouchnul do dveří a skočil rovnou do sednice.“ (Znal

jsem ty chalupy. Neměly síň ani chodbu – přímo z ulice vstoupil člověk do obývací místnosti.) „A jak byl vevnitř, už tahal z tašky teploměr. No, a Clancy ležel u vohně a postavil se jako blesk a trochu štěk, to teda štěk.“

„Povídáte, že trochu štěkl?“ Představoval jsem si, jak ta chlupatá příšera vyskočila a zavyla do Siegfriedova obličeje. Viděl jsem zející tlamu a lesklé zuby.

„Jo, krapánek štěk. No, a pan Farnon jenom položil teploměr zpátky do tašky, votočil se a šel ven.“

„A vůbec nic neříkal?“ tázal jsem se.

„Depak, ani slovo. Votočil se jako voják a vyrazil ze dveří.“

Znělo to pravdivě. Siegfried byl muž okamžitých rozhodnutí. Vztáhl jsem ruku, abych Clancyho pohladil, ale něco v těch psích očích mě donutilo změnit úmysl.

„Jsem moc rád, že se mu už daří líp,“ zařval jsem.

Stařík si zapálil dýmku starým, starobyklým měděným zapalovačem, vybafl mi do tváře dusící modrý dým a zaklapl malé kovové víčko pěnovky. „Jo, jo, pan Farnon mi poslal velikou flašku tý bílý meducíny a ta mu udělala dobře. Dyť víte,“ usmál se svým laskavým úsměvem, „že Clancy je takovej pes, co bleje furt, to teda je.“

Celý týden se o velikánském psu nemluvilo, ale Siegfriedovi zřejmě nedalo spát profesionální svědomí, protože jednou odpoledne vkročil do přípravny, kde jsme se s Tristanem zabývali úkoly dnes už vstoupivšími do dějin zvěrolékařství – připravovali jsme léky proti horečce, prášky proti zažívacím potížím, čípky z kyseliny borité. Pracně se snažil chovat jakoby nic.

„Mimoходом, vzkázal jsem pro Joea Mulligana. Nejsm totiž dost přesvědčený, že jsme náležitě vyšetřili příčiny chorobných příznaků toho psa. To jeho bli... ehm, zvracení je určitě následek zkaženého žaludku, ale chci si být naprosto jistý. Pozval jsem ho na zítřejší odpoledne mezi druhou a půl třetí, to budeme všichni přítomni.“

Vzhledem k tomu, že jeho prohlášení se nesetkalo s žádnými radostnými výkřiky, pokračoval. „Možná byste rádi namítli, že ten pes je do určité míry obtížný pacient, a proto bychom měli naplánovat postup.“ Obrátil se ke mně. „Jamesi, až pes přijde, vezmeš si na starost jeho zadek, ano? Chytneš ho za zadek.“

„Jo,“ odvětil jsem bez nadšení.

Siegfried oslovil bratra. „A ty, Tristane, si vezmeš na starost hlavu. Dobrá?“

„Hm, hmhm,“ zahučel Tristan bezvýrazně.

„Doporučuji ti, abys ho pažemi pevně stiskl kolem krku, a já budu připravený vstříknout mu uspávací prostředek,“ pokračoval jeho bratr.

„Výborné,“ řekl Tristan.

„Ano, výborné.“ Můj partner si zamnul ruce. „Jakmile ho uspí, bude to jednoduché. Mám rád čistý stůl ve věcech svých pacientů.“

Zvěrolékařská praxe v Darrowby byla typická pro zdejší kraj. Většinou jsme ošetřovali velká zvířata a čekárna v ordinaci nebyla nikdy přeplněná. Ale to odpoledne nepřišel vůbec nikdo, což zvýšilo napjaté očekávání. Všichni tři jsme bloumali po kanceláři, rozprávěli o ničem a s předstíranou lhostejností jsme, jakoby mimochodem, vyhlíželi do ulice, pískající si drobné veselé trylky. Pět minut před půl třetí jsme všichni zmlkli. V dalších pěti minutách jsme se dívali každých třicet vteřin na hodinky a přesně v půl třetí Siegfried promluvil.

„Zatracená práce! Výslovně jsem Joea upozornil, aby tu byl před půl třetí, ale vůbec si z toho nic nedělá. Přijde vždycky pozdě a nic na světě ho zřejmě nepřinutí, aby byl dochvilný.“ Naposled vyhlédl z okna na prázdnou ulici. „Tak dost, už na něj nebudeme čekat. Ty, Jamesi, musíš jít se mnou operovat hřebce, a Tristane, ty pojeděš k tomu dobytčeti Wilsonových. Jdeme.“

Až do té chvíle jsem kromě Laurela a Hardyho neviděl chuchvalec lidí uskřípnutě se cloumajících mezi dveřmi, ale teď nastala chvíle, kdy jsme my tři předvedli

úspěšnou napodobeninu scény obou slavných komiků, derouce se současně do chodby. Během několika vteřin jsme byli na ulici a Tristan odjížděl za řevu a čmoudu výfukových plynů. Můj kolega a já jsme odcházeli téměř stejně rychle opačným směrem.

Na konci Trengatské ulice jsme zabočili na tržiště a já jsem se rozhlédl, jestli někde nezahlednu pana Mulligana. Spatřili jsme ho, teprve když jsme dorazili na předměstí. Právě vyšel z domu a kráčel pod pohybujícím se obláčkem modrého dýmu s Clancym v závěsu jako vždycky.

„Támhle je!“ zavolal Siegfried. „Věřil bys tomu? Zaručeně se nedostane do ordinace dřív než kolem třetí – s touhle rychlostí. No, a my tam nebudeme a je to jeho chyba.“ Zahleděl se na obrovité kučeravé zvíře, cválající jako obraz zdraví a energie. „A víš, myslím, že by vyšetření toho psa byla stejně ztráta času. Určitě mu vůbec nic není.“

Na chvíli se odmlčel, zahloubal se a pak se ke mně obrátil.

„Vypadá skvěle, nemyslíš?“

2. KAPITOLA

Bylo to moje druhé jaro v Dalesu, ale v ničem se nelišilo od toho předchozího – anebo těch, která měla teprve nastat. Bylo to takové jaro, jaké zná venkovský veterinář: lomozíci chlévy s basovým bečením ovcí a nepřetržitým vřískáním jehňat. A právě to mi vždycky slavnostně odtroubilo konec zimy a začátek něčeho nového. To a ostrý yorkshirský vítr a oslňující sluneční záře zalévající holá úbočí kopců.

Na vrcholu travnaté stráně ležely dlouhé řady otýpek slámy jako ohrady ztvarované do malých čtvercových kójí, každá pro jednu ovci s jehňaty. Na vzdálenějším konci „líhně“ jsem uviděl Roba Bena. Rob pracoval s vervou. V tuto roční dobu si nešel skoro šest týdnů vůbec lehnout. Občas si snad zul vysoké boty a zdřímil v noci v kuchyni u krbu, ale staral se o své stádo sám a nikdy se daleko nevzdálil z místa děje.

„Mám tu dneska pro tebe pár kousků, Jime.“ Jeho obličej, popraskaný a ošlehaný větrem, se rozjasnil úsměvem. „Ne že bych tě potřeboval na velký léčení, potřebuju spíš tu tvoji dámskou ručičku – dámskou a šikovnou!“

Vedl mě do větší ohrádky, v níž bylo několik ovcí. Když jsme vešli, nastal zmatek, cupot a dupot, ale Rob znalecky zachytil rouno běžící ovce. „Tahle je první. Vidíš, že nemáme času nazbyt.“

Zvedl jsem vlněný ocas a zatajil dech. Z vaginy vykuovala hlava jehněte, pysky vulvy ji svíraly těsně za ušima a hlava otekla, že byla dvakrát tak velká. Z očí zbyly

jen naběhlé škvírky ve velké edematické kouli a zmodralý a zbytnělý jazyk visel z tlamičky.

„Viděl jsem už dost velikých hlav, ale řek bych, že tahle by to vyhrála.“

„Jo, tenhle malý mizera přišel s dozadu podloženejma nohama. Vodešel sem jenom na hodinku, ale vyrazil jak fotbalovej míč. Jde to zatraceně rychle. Vím, že potřebuje votočit nohy, ale co si můžu počít s takovejma tlapama, jako sou ty moje.“ Rozložil své obrovské ruce, zhrublé a naběhlé léty těžké práce.

Ještě mluvil a já jsem už ze sebe shazoval sako a vyhrnoval si rukávy košile a vítr řezal jako nůž do husí kůže, která mi naskakovala. Rychle jsem si namydlil prsty a ohmatával krk jehněte, kde vypátrám trochu prostoru. Očička se na chvílku otevřela a nespokojeně si mne prohlížela.

„Každopádně žije,“ řekl jsem. „Ale je mu strašně zle a nemůže se ani hnout.“

Snažil jsem se uvolnit sevření a našel jsem dole pod krkem místečko, kudy bych se mohl dostat dovnitř. A teď se uplatnila má „dámská ručička“ a každé jaro jsem jí blahorečil. Pracoval jsem v ovcích, aniž bych jim způsobil sebemenší nepříjemnosti, což bylo velmi důležité, protože ovce, navzdory otužilosti, kterou projevovala při pobytu venku, nebyla ochotna snášet hrubé zacházení.

S nesmírnou péčí jsem pomaloučku sunul ruku kučeravou vlnou krku k rameni. Další kousíček, a podařilo se mi zachytit prstem nožku a táhnout ji kupředu, dokud jsem necítil ohyb kolene; ještě trochu jsem kroutil sem i tam a držel drobounké kopýtko a něžně jsem je vysunul na denní světlo.

Polovina práce byla za námi. Zdvihl jsem se z pytle, na kterém jsem klečel, a šel jsem k vědru teplé vody. Na druhou nohu budu potřebovat levou ruku a pečlivě jsem ji proto mydlil, zatímco jedna ovce, řadící kolem sebe svá jehňata, na mě upřeně a pohoršeně hleděla a varovně zadupala.

Obrátil jsem se, zaklekl a začal zase od začátku, a když jsem se znovu prohmatával kupředu, protlačilo se mi pod paži drobounké jehňátko a začalo sát z veme ne mé pacientky. Zřejmě mu chutnalo – pokud jsem správně porozuměl maličkému ocásku vířícímu několik centimetrů od mé tváře.

„Kde se tu vzal tenhle chlapeček?“ zeptal jsem se, aniž jsem ustal ve svém snažení.

Farmář se usmál. „Ale to je Herbert. Jeho máma ho nechce chudáka ani vidět. Zanevřela na něj hned po porodu, ačkoliv do druhého jehněte je celá blázen.“

„Krmíš ho?“

„Ne, chtěl jsem ho krmit doma z láhve, ale pak jsem si všim, že se tuží sám. Skáče od jedný ovce ke druhý a rychle si cucne, kde jen může. Něco takovýho jsem ještě nezažil.“

„Je mu teprve týden, a už je takhle samostatný?“

„Tak ňák, Jime. Všim sem si, že má každý ráno plný břicho, tak myslím, že ho máma pustí v noci k lizu. Ve tmě ho nevidí – asi nesnese to kouknutí na něj.“

Chvíli jsem stvořeníčko pozoroval. Mně připadalo právě tak neodolatelně půvabné jako všechna ostatní. Ovce jsou zvláštní tvorové.

Brzy jsem měl venku i druhou nohu, a když jsem odstranil závalu, jehňátko lehce vyšlo. Byl na něj groteskní pohled, jak leželo na trávě pokryté slámou, s obrovskou hlavou na malém tělíčku, ale žebra se mu pravidelně zdvihala a věděl jsem, že hlava splaskne právě tak rychle, jako otekla. Ještě jednou jsem vyšetřil dělohu, ale byla prázdná.

„Už tam nic není, Robe,“ řekl jsem.

Farmář zabručel: „Jo, myslel jsem si, že to bude velkej jedináček. S těma bejvá nejvíc práce.“

Osušoval jsem si paže a díval se na Herberta. Opustil mou pacientku, když se odvrátila, aby olizovala své jehňátko, a rozvážně se pohyboval mezi ovcemi. Některé varovně zatřásly hlavou, aby ho odradily, ale nakonec se mu podařilo přitočit se k velké širokoboké ovci a vsu-

nout pod ni hlavu. Ovce se okamžitě a prudce ohlédla, vši silou ho nabrala tvrdou lebkou a malý tvoreček letěl vzduchem a nožky vířily kolem něho. Přistál s žuchnutím na zádech; spěchal jsem k němu, ale on vyskočil rovnýma nohama a oddusal.

„Ty mrcho jedna stará!“ křikl farmář, a když jsem se k němu s účastí obrátil, pokrčil rameny. „Já vím, je to malej chudinka a má to těžký, ale mám pocit, že mu to je milejší, než aby byl doma a cucal z flašky. Jen se na něj koukni.“

Herbert – jako by se nic nestalo – se blížil k další ovci, která se nakláněla nad žlab. Strčil pod ni hlavu a ocásek znovu zakroužil. Chlapík měl jiskru, o tom se nedalo pochybovat.

„Robe,“ ptal jsem se, když chytal další pacientku. „Proč mu říkáš Herbert?“

„Ále, je to méno mého nejmladšího kluka, a todle jehně vypadá zrovna jako von, dyž dá tu hlavu dólu a de si umíněně za svym.“

Sáhl jsem do druhé ovce a nahmatal podivuhodnou mixáž tří jehňat; hlavičky, nožičky, sem tam nějaký ocásek, všechno se to rvalo ven do světa a zdařile si navzájem mařilo každičkou možnost pohybu.

„Už vod rána se motá sem a tam a naříká,“ vysvětloval Rob. „Hned jsem věděl, že je něco špatně.“

Opatrně jsem pohyboval rukou v děloze a pustil se do fascinujícího rozmotávání změti, což je práce, kterou mám ve své praxi nejraději. Abych pomohl na svět jehněti, musel jsem zachytit a dostat ven hlavičku a dvě nohy, ale každopádně od stejného jehněte – nebo jsem byl v průšvih. Znamenalo to prohmatat každou nohu, abych zjistil, jestli je přední nebo zadní, jestli se napojuje na ramínko, nebo mizí v hlubinách.

Za několik minut jsem si složil uvnitř ovce jedno jehňátko se vším příslušenstvím, ale když jsem si přitáhl nožičky na dosah, krk jehněte se vzpříčil, hlavička se stočila zpátky. Stěží by se bylo získalo dost prostoru, aby prošlo i s ramínky, a musel jsem je jemně usměrnit prs-

tem zaklesnutým do očního důlku. Strašně to bolelo, pánevní kosti mi řezavě svíraly ruku, ale jen na okamžik, protože ovce zatlačila a objevily se malé nozdříčky. Pak už to bylo snadné a za několik minut jsem měl jehně na trávě. Stvořeníčko prudce zatřáslou hlavou a farmář ho rychle otřel slámou, dřív než ho posunul k matce.

Ovce se nad něj naklonila a začala mu rychle a ostře olizovat hlavičku a krk a spokojeně hrdelně mekala – zvuk, který od ovce člověk jindy neslyší. Mekala a mekala a já jsem vytáhl další dvě jehňata, jedno zadečkem dopředu, a když jsem si otíral paže ručníkem, pozoroval jsem ji, jak potěšeně očichává svoje trojčata.

Za chvíli jí začaly odpovídat přeskakujícími vřískavými hlasy, a když jsem vděčně navlékal plášť na paže zarudlé mrazem, jehně číslo jedna se začalo vzpínat na kolínka. Nohy ho pevně nedržely a znovu a znovu padalo na čumáček, ale vědělo přesně, kam míří – k vemeni, a jeho urputná a jednoznačná cílevědomost byla jistě brzy odměněna.

Vítr mi šlehal do tváře přes otýpky slámy, ale přesto jsem zjistil, že stojím, pusou od ucha k uchu, a dívám se na tu scénku. Tohle bylo pokaždé ze všeho nejlepší, člověk žasl znovu a znovu nad tím nevysvětlitelným zázrakem.

Za několik dní se Rob Benson ozval znovu. Bylo to v neděli odpoledne a hlas měl napjatý, vyděšený.

„Jime, měl jsem tu mezi svejma vovcema, co se maj vobahnit, psa. Večer se tu zastavili nějaký lidi, soused povídal, že s sebou měli vlčáka, a ten prej honil vovce po celým poli. Je tam strašlivá spoušť – co ti mám povídat, bojím se tam vůbec kouknout.“

„Už jedu.“ Pustil jsem sluchátko a utíkal k vozu. Srdce se mi svíralo děsem z toho, co mě čeká; bezbranná zvířata ležící na zemi s rozervanými hrdly, příšerně rozdrásané údy a břicha. Už jsem to zažil. Ty, které nebudou na okamžité dobití, se budou muset šít, a cestou jsem v duchu kontroloval zásobu hedvábí v krabici.

Ovce před obahněním byly na louce u silnice, a když jsem nahlédl přes zídku, zastavilo se mi srdce. Podepřel jsem se lokty o hrubé, uvolněné kamenné zdivo a s roztrpčenou nevolností jsem civěl na pastvinu. Překonalo to mé nejhorší obavy. Protáhlý travnatý svah byl posetý popadanými ovce – muselo jich být kolem padesáti – nehybné vlněné hromádky, rozhozené po zeleni.

Rob stál u dvířek. Ani se na mne nepodíval. Jen pokývl hlavou.

„Povíš mi, co si vo tom myslíš. Nedokážu jít dovnitř.“

Nechal jsem ho tam a procházel jsem mezi postiženými zvířaty, obracel jsem je, zdvihal jsem jim nohy, rozhrnoval rouno na hrdle, abych je prohlédl. Některé byly úplně v bezvědomí, jiné komatózní. Ani jedna se nemohla postavit. Ale jak jsem se propracovával polem, byl jsem čím dál tím udivenější. Nakonec jsem zavolal na hospodáře.

„Robe, pojď sem. Tady je něco moc divného. Podívej,“ řekl jsem váhavě se blížícímu hospodáři. „Nikde ani kapka krve a ani jedna tržná rána, a přesto leží všechny ovce bez sebe. Nechápu to.“

Rob se sklonil a jemně vzal do rukou bezvládnou hlavu. „Jo, máš pravdu. Co se jim, sakra, mohlo stát?“

V tu chvíli jsem mu nemohl odpovědět, ale vzadu, v malém mozečku, mi začínal cinkat zvoneček. Na ovci, kterou se teď hospodář zabýval, mi bylo něco povědomého. Byla jedna z mála těch, které se dokázaly udržet na hrudi, a ležela s prázdným pohledem, neuvědomovala si, co se děje kolem ní; ale... to opilé kolébání hlavy, ten vodnatý výtok z nosu... to jsem už viděl. Klekl jsem si, a když jsem přiblížil obličej až k ní, slyšel jsem vzdálené bublání – skoro chrastění – v jejím dechu. A byl jsem doma.

„Je to akutní hypokalcinémie,“ vykřikl jsem a pádil dolů po stráni k vozu.

Rob cválal vedle mě. „Ale jak to, k čertu? To přece dostávají až po vobahnění, ne?“

„Obyčejně ano,“ udýchaně jsem vysvětloval. „Ale může to vyvolat i náhlá námaha nebo stresové situace.“

„Jo, vo tom sem nevěděl,“ funěl Rob. „Jakpak se to stane?“

Šetřil jsem dechem. Nehodlal jsem se pustit do výkladu o vlivu náhlé poruchy příštítného tělíska. Víc mě zajímalo, jestli budu mít v kufru dost kalcia pro padesát ovcí. Uklidnil mě pohled na dlouhou řádku kulatých plechových víček vykukujících z kartonové krabice. Zřejmě jsem nedávno doplnil zásobu.

První ovci jsem vstříkl kalcium do žíly, jen abych si ověřil svou diagnózu – na ovci účinkuje kalcium nitrožilně rychle, a tiše a šťastně jsem se díval, jak bezvládné zvířátko začalo mrkat a třást se a potom se pokoušelo oprít o hrudník.

„Těm ostatním to píchneme podkožně,“ řekl jsem. „Bude to rychlejší.“

Pustil jsem se do práce. Rob natáhl každé ovci přední nohu, abych mohl vbodnout jehlu do vhodného kousku kůže neporostlé vlnou, hned za lopatkou. A když jsem byl v půli svahu, ty dole na úpatí se už procházely a chtivě strkaly hlavy do žlabů s krmením a do jeslí na seno.

Tenhle terapeutický postup mi vždycky poskytoval pocit hlubokého uspokojení z práce. Nebylo to jen chytré, byla to opravdu čarodějná proměna – od zoufalství k naději, od smrti k životu během několika minut.

Házel jsem prázdné ampulky do krabice, když Rob promluvil. Zamyšleně pozoroval poslední ovce, které se stavěly na nohy dole na poli.

„Víš, Jime, něco ti povím. Něco takovýhodle sem ještě neviděl. Ale jedný věci nerozumím.“ Obrátil se ke mně a jeho větrem ošlehané vrásky se přemítavě přimračily. „Rozuměl bych tomu, že pes, kerej štve vovce, může některý k smrti vyděsit, ale jak to ksakru, že popadalo ouplně celý stádo?“

„Já nevím, Robe,“ odvětil jsem.

A dnes, po třiceti letech, to pořád ještě nevím. Nemám ponětí, proč ty zatracené ovce popadaly.

Domníval jsem se, že toho zatím má Rob ke starání dost, a proto jsem ho neupozornil, že příhoda s vlčákem může mít ještě další následky. Ale nepřekvapilo mě, když mě za pár dní znovu volali na Bensonovu farmu.

Zase jsem se s ním setkal tam na té stráni a znovu bičoval vítr přístřešky postavené z otýpek slámy. Jehňata přicházela na svět jako lavina a byl tu ještě větší rámus než minule. Rob mě odvedl k mé pacientce.

„Tahleta má podle mého názoru břicho plný mrtvejch jehňat.“ Ukazoval na těžce oddychující ovci stojící se svěšenou hlavou. Stála nehybně a nepokoušela se odejít, když jsem se k ní přiblížil. Byla opravdu těžce nemocná, a jakmile jsem ucítil hnilobný zápach, věděl jsem, že farmářova diagnóza byla správná.

„Inu, to se dalo čekat přinejmenším u jedné – po té štvanici,“ řekl jsem. „Stejně se ale podívám, co se s tím dá dělat.“

Porod tohohle druhu nemá prachžádny půvab, ale je nezbytné, aby se zachránila matka. Jehňátka byla v rozkladu a nadmutá plynem. Použil jsem ostrý skalpel, stáhl kůži z nohou až k plecím, abych je mohl odstranit a vyjmout malé trupy a aby matka co možná nejméně trpěla. Když jsem skončil, dotýkala se ovce hlavou téměř země, rychle dýchala a skřípala zuby. Nemohl jsem jí nabídnout nic – žádného úplně čerstvého zmitajícího se tvořečka, kterého by olizovala a který by jí vrátil zájem o život. Co potřebovala, byla injekce penicilinu, ale psal se rok 1939 a antibiotika dřímala ještě daleko na houbách.

„Moc bych na ni nesázel,“ bručel Rob. „Dá se s ní ještě něco pořídit?“

„Zavedu jí pár čípků a píchnu jí injekci, ale nejméně ze všeho by potřebovala jehňátko, o které by se mohla starat. Víš zrovna tak dobře jako já, že ovce v takovém stavu to obvykle vzdají, když se nemají čím zabývat. Nemáš tu náhodou nějaké jehně navíc, že bys jí je podložil?“

„Teď zrovna ne, a vona by to potřebovala hned dneska. Zejtra bude pozdě.“

V tu chvíli sem zabloudila mně už známá postavička. Byl to Herbert, jehňátko, které máma nechtěla. Snadno jsem ho poznal – bloumal od ovce k ovci a pátral po obživě.

„Hej, myslíš, že by vzala támhletoho kloučka?“ zeptal jsem se farmáře.

Zatvářil se pochybovačně. „To teda nevím – je už krapet starší. Budou mu dva tejdny – a ovce je maj rádi úplně čerstvý.“

„Ale za pokus by to stálo, ne? Proč bychom nezkusili ten starý podfuk?“

Rob se zachechtal. „Tak dobře. Jdeme na to. Nemůžeme nic ztratit. Ten mrňous je stejně tak drobounkej, jako by se zrovna narodil. Nenarost jako ty vostatní.“ Vzal nožík a rychle stáhl kůži z jednoho mrtvého jehněte, pak ovázal kůži Herbertovi přes záda a hubená žebra.

„Chudák malej mizernej, nejni na něm kouska masa,“ bručel. „Jestli se to nepovede, vezmu si ho domů.“

Dokončil své dílo a postavil Herberta na trávu. Jehně – osobnost energická a neváhající – se střemhlav vnořilo pod nemocnou ovci a začalo cucat. Zdálo se, že nemá velký úspěch, a několikrát rezolutně drcl do vemene malou tvrdou hlavičkou a pak se mu už vesele roztočil ocásek.

„Tak mu přece kapičku pustila,“ smál se Rob.

Herbert byl charakter, nikdo ho nemohl ignorovat, nikdo nedokázal nevšimnout si ho, a stará ovce, ačkoliv jí bylo prabídně, musela otočit hlavu a podívat se na něj. Nezúčastněně očichávala přivázanou kůži a pak za několik vteřin ji několikrát jemně olízla a jako by zachrčela nepatrným náznakem toho známého, šťastného hrdelního bečení.

Začal jsem si skládat nádobíčko. „Doufám, že to zvládne. Tihle dva se potřebují.“ Když jsem odcházel z ohrádky, Herbert v nové kazaječce pořád ještě tvrdě pracoval.

Následující týden jsem si snad ani neoblékl kabát. Ovčí záplava vrcholila a já trávil několik hodin denně s paže-

mi ponořenými nebo vynořujícími se ze kbelíků s horkou vodou po všech koutech okresu – v chlívcích, v tmavých koutech hospodářských stavení nebo velmi často i venku na pastvinách, protože tehdejší farmáři neshledávali pranic nepřístojného v pohledu na zvěrolékaře klečícího hodinu v košili na dešti.

Na hospodářství Roba Bensaona jsem jel ještě jednou: k ovci s výhřezem dělohy po porodu – což byl úkol, který člověka potěšil jen tím, že ho mohl porovnávat s potem a soužením při ošetření vyhřezlé dělohy krávy.

Bylo to překrásně snadné. Rob překulil zvíře na bok a potom držel ovci víceméně nohama vzhůru tak, že jí svázal zadní nohy provazem, který si hodil kolem krku. Ovce nemohla nutit a já jsem dělohu vydezinfikoval a zastrčil nazpět s minimální námahou. Nakonec jsem do ovce položil ruku, abych se ujistil, že děloha je pořádně uložena.

Ovce pak nevzrušeně odcupitala se svou rodinkou, aby se znovu připojila k rychle narůstajícímu stádu, řvoucímu všude kolem nás.

„Podívej,“ vykřikl Rob. „Támhle je ta ovce s Herbertem. Támhle vpravo – uprostřed toho houfu.“ Pro mne vypadaly všechny stejně, ale pro Roba, jako pro každého pastevence, byla každá jiná, jako lidé, a snadno ty dva rozpoznal.

Byly skoro až nahoře na poli, a protože jsem se na ně chtěl podívat zblízka, zahnal jsem je do kouta. Ovce, bojovná a majetnická, vyrazila proti nám nohou, když jsme se blížili, a Herbert, který už odložil vlněnou jupičku, se držel u boku své nové matky. Všiml jsem si, že je trochu obézní.

„Teď už bys nemohl tvrdit, že mu jsou vidět žebra!“

Farmář se zasmál. „Kdepak, ta stará má vemeno jako kráva a všechno jenom pro Herberta. Ten si teď žije, chlapec, a řek bych, že tý vovci zachránil život – byla by určitě natáhla brka, ale vod doby, co přišel, se ani jednou nevohlídla nazpátek.“

Podíval jsem se po hlučících slaměných přístřešcích, po stovkách ovcí pohybujících se po pastvině, a pak

jsem se znovu obrátil k farmáři. „Obávám se, že jsi mě poslední dobou viděl až příliš často, Robe. Doufám, že tahle návštěva je poslední.“

„Jo, mohla by bejt. Teď si vedem docela dobře... Ale je to hotový peklo, ta doba vovcí, co!“

„To tedy je. Musím jet – teď je to na tobě.“ Obrátil jsem se a odcházel jsem dolů po stráni, odřené a omrzlé paže mě pálily v rukávech, do tváře mě řezal vítr do nekonečna bičující trávu. U branky jsem se zastavil a zahleděl se po široké krajině, žebrované pruhy posledního sněhu této zimy, a na šedé závěje mračen hnaných větrem, které se střídaly s jezírky přejasně modří. A ve vteřině se pastviny, zídky a lesy rozjiskřily zářivým životem a musel jsem přivřít oči před žhavým sluncem. Jak jsem tam stál, doléhal ke mně slabounce vzdálený hukot, bouřlivá harmonie od nejhlubšího basu až k nejvyšší fistuli. Žádostivá, úzkostná, hněvivá, milující.

Ozvěna ovcí, ozvěna jara.